

กลยุทธ์สู่ความสำเร็จ ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

Strategies for Successful Breastfeeding

นิพนธ์โดย

ศาสตราจารย์ ดร. วิชา จีระแพทย์

ป.พ.ส. (การพยาบาลและการผดุงครรภ์)

M.N.S. (Nursing of the Developing Family)

Ph.D. (Clinical Nursing Research)

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ. เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์

พ.บ., ว.ว. (กุมารเวชศาสตร์)

อ.ว. (ทารกแรกเกิดและปริกำเนิด)

M.P.H. (Epidemiology),

Certificate in Neonatology

Certificate in Lactation Management Education Program

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

กลวิธีสู่ความสำเร็จ ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

Strategies for Successful Breastfeeding

ผู้เขียน

ศาสตราจารย์ ดร. วิณา จีระแพทย์

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ. เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

พิมพ์ครั้งที่ 1 : มกราคม 2563 จำนวน 3,000 เล่ม

ข้อมูลบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

วิณา จีระแพทย์.

กลวิธีสู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่.-- กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ธรรมดา.
332 หน้า.

1. การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่. I. เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์, ผู้แต่งร่วม. II. ชื่อเรื่อง.

613.269

ISBN 978-616-565-351-0

ราคา 590 บาท

กราฟฟิกและแยกสี

บริษัท อีเสิร์ฟแวนคัลเลอร์ส จำกัด โทร 02-215-8452

จำหน่ายที่

ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย call center 02-255-4433

สั่งซื้อเพื่อขอราคาพิเศษที่ 089-693-9311, 086-612-6046

อีเมล jveena.ks@gmail.com

สแกนเพื่อสั่งซื้อหนังสือ

พิมพ์ที่

บริษัท ธรรมดาเพรส จำกัด

คำนิยม

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นสิ่งที่ธรรมชาติมอบให้แก่มนุษย์เพศหญิง เมื่อเข้าสู่กระบวนการตั้งครรถ์จนหลังคลอด หญิงตั้งครรถ์ต้องพบสิ่งที่ท้าทายระหว่างการตัดสินใจที่จะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หรือนมผสม เมื่อตัดสินใจและให้นมแม่หลังคลอด ก็มีโอกาสดังกล่าวจะได้รับทั้งประสบการณ์ที่ราบรื่นและผจญภัยในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ “breastfeeding journey” เพราะเป้าหมายที่บุคลากรทางสุขภาพ โดยองค์การอนามัยโลกและองค์การยูนิเซฟเน้นคือ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนและเลี้ยงต่อเนื่องร่วมกับอาหารเสริมอย่างน้อย 2 ปี

หนังสือ กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับแพทย์ พยาบาล และบุคลากรทางสุขภาพ นำเสนอความรู้สมัยใหม่จากหลักฐานการวิจัย ที่อธิบายหลักเหตุผลประกอบการตัดสินใจในงาน ให้รายละเอียดในการสร้างทีมสหสาขาวิชาชีพด้านสูติกรรมและกุมารเวชกรรมแบบไร้เส้นแบ่งเขต เพื่อการจัดบริการที่ประสานต่อเนื่องกันจาก หน่วยฝากครรภ์ ห้องคลอด หลังคลอด และเมื่อกลับบ้าน ความโดดเด่นของเนื้อหาด้านคลินิกคือ การเชื่อมโยงทฤษฎีทางกายวิภาค สรีรวิทยา และพยาธิสภาพ เข้ากับแนวทางปฏิบัติในการให้คำปรึกษาและการดูแลรักษา รวมทั้งประเด็นการปฏิบัติเชิงวัฒนธรรมและจริยธรรมของการรับนมแม่บริจาค และการนำไปให้แก่ทารกที่มารดาไม่มีนมแม่หรือมีไม่พอ ซึ่งยังมีการกล่าวถึงกันน้อย

พลังของหนังสือเล่มนี้คือ การเขียนจากความรู้และประสบการณ์ตรงของผู้นิพนธ์ ทำให้ง่ายแก่การเข้าใจ สามารถนำไปใช้ได้จริง และเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติทางคลินิก หนังสือเล่มนี้จะไม่เพียงเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับแพทย์ พยาบาล และบุคลากรทางสุขภาพ ในการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพเพื่อปกป้อง ส่งเสริม และสนับสนุน หญิงตั้งครรถ์และมารดาหลังคลอดในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เท่านั้น แต่จะเป็นเครื่องมือพัฒนาทารกให้เติบโตไปเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นคนดีของประเทศด้วย

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ กำแหง จาตุรจินดา
ผู้ก่อตั้งและที่ปรึกษา สมาคมเวชศาสตร์ปริกำเนิดแห่งประเทศไทย
ประธานมูลนิธิเพื่อสุขภาพและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ของสตรี (แห่งประเทศไทย) สอศ.
ประธานราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2545-2546 และ พ.ศ.2547-2549

คำนิยม

หนังสือ กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ถ่ายทอดองค์ความรู้สมัยใหม่ที่ครอบคลุมทุกมิติของการปกป้อง สนับสนุน และส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เพื่อให้การให้คำปรึกษา และการแก้ปัญหาสถานการณ์ความยากลำบากในการให้นมแม่สำหรับมารดาและทารกได้อย่าง สมบูรณ์ นับแต่ช่วงการฝากครรภ์ ในห้องคลอด ระหว่างอยู่โรงพยาบาลหลังคลอด เมื่อมารดาทารก กลับบ้าน และเมื่อต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของมารดา ในการหยุดหรือเลี้ยงทารกด้วยนมแม่อย่างเดียว (exclusive breastfeeding) 6 เดือนและให้นมแม่ ต่อเนื่องร่วมกับอาหารเสริมอย่างน้อย 2 ปี

จุดโดดเด่นของหนังสือเล่มนี้จากหนังสือนมแม่ทั่วไป คือการเชื่อมโยงนโยบายนมแม่ตาม เป้าประสงค์ขององค์การอนามัยโลกและองค์การยูนิเซฟ เข้ากับการสร้างระบบการบริหารจัดการ นมแม่แบบไร้รอยต่อด้วยโมเดลการดูแลที่เน้นทีม (the team-based model) การเปิดมุมมอง ข้อกฎหมายในประเทศไทยที่เอื้อสิทธิประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การรักษาคุณภาพของ การปกป้องทารกและเด็กเล็กจากอาหารทดแทนนมแม่กับการเคารพสิทธิในการตัดสินใจของหญิง หลังคลอด และสถาปัตยกรรมการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทั้งในบริบทของโรงพยาบาล บ้าน และที่ทำงาน ที่เสริมสร้างการเป็นหุ้นส่วนของครอบครัวและ เพิ่มการเข้าถึงบริการนมแม่ในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ สารในเล่มยังบูรณาการจาก “หลักฐานงานวิจัย” เพิ่มจุดแข็งของวิธีการและแนวปฏิบัติในการจัดการกับปัญหาทั้งด้านมารดาและด้านทารก ต่อการ คาดการณ์ผลลัพธ์จากการนำไปใช้

ดิฉันขอแสดงความชื่นชม ท่านทั้งสอง ที่ได้ทุ่มเทในการถ่ายทอดความเชี่ยวชาญและ ประสบการณ์ นิพนธ์หนังสือ กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ทางการแพทย์ออกเผยแพร่แก่สังคมไทย

พญ.ศิริพร กัญชนะ
ประธานมูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย

กิตติกรรมประกาศ

ความสมบูรณ์ของหนังสือเล่มนี้
ที่ทำให้ง่ายแก่การนำไปใช้ปฏิบัติทางคลินิก
เกิดขึ้นได้ด้วย การสนับสนุนภาพประกอบเนื้อหา
จำนวนมากกว่าร้อยละภาพจากมารดาทารกที่นำมามอบให้
และ/หรือ อนุญาตให้ถ่ายภาพ ทันทีที่ทราบว่าการ
รวมทั้งภาพจากเว็บไซต์ที่มีสัญญาอนุญาตแบบเปิดกว้าง
(Creative Commons: CC BY-SA 2.0 และ CC BY 3.0)
และภาพที่เป็นสาธารณสมบัติ (public domain)
คณะผู้พิมพ์รัฐศึกษาซึ่งและขอขอบคุณเป็นอย่างสูง.

ขอขอบคุณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหิดล
ที่ให้เวทีในการสร้างสรรค์งานและการทำงานเพื่อตอบแทนคุณของแผ่นดิน

คำนำ

นมแม่มีทุกอย่างเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการกำหนดอนาคตของประเทศ เป็นสารอาหารเดียวที่กลั่นจากอกแม่ ผลิตความอบอุ่นและความรักของแม่ การวิจัยพบว่าทารกที่เลี้ยงด้วยนมแม่มีสุขภาพแข็งแรง มีระดับสติปัญญาและความสามารถในการเรียนรู้ มีความฉลาดทางอารมณ์ (emotional quotient) สูงกว่าทารกที่ขาดโอกาสได้รับนมแม่ มีอัตราการเจ็บป่วยและอัตราการตายต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งยังเป็นเกราะป้องกันโรคในระยะยาวของชีวิตมารดาและทารก ได้แก่ โรคอ้วน โรคภูมิแพ้ โรคเบาหวาน และโรคมะเร็ง ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจสาธารณสุขและการสร้างรายได้กลับคืนให้แก่ประเทศ

แม้หลักฐานเชิงประจักษ์แสดงความมหัศจรรย์ในผลของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากเพียงใด แต่พัฒนาการของอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเพิ่มช้ามาก รายงาน Global Health Observatory data repository องค์การอนามัยโลก ซึ่งปรับปรุงล่าสุด ปี ค.ศ. 2019 ระบุว่า ประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยกว่า 6 เดือนต่ำสุด (ร้อยละ 15.1) เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา ติมอร์ อินโดนีเซีย ลาว พม่า และเวียดนาม คณะผู้นิพนธ์ซึ่งมีโอกาเป็นวิทยากรในการพัฒนาแพทย์ พยาบาล มิสนมแม่ และเป็นผู้ประเมินคุณภาพมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทำให้ได้เห็นปัญหาหน้างาน ที่เกิดจากนโยบายระดับองค์กร และการโยกย้ายผู้รับผิดชอบงานนมแม่บ่อยมาก ก่อให้เกิดอุปสรรคขวางกั้นการพัฒนาความรู้และความเชี่ยวชาญของผู้ทำงานนมแม่ ทำให้การพัฒนาเกิดขึ้นไม่ต่อเนื่องและไม่ยั่งยืน

ด้วยน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ผู้ทรงเป็นดั่งบิดาของปวงชนชาวไทยและทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกรตลอดพระชนม์ชีพ คณะผู้นิพนธ์ขอก้าวตามรอยพระบาท ด้วยการนิพนธ์หนังสือเรื่อง กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ที่บูรณาการองค์ความรู้จากผลการวิจัยและประสบการณ์ชีวิตของการเป็นครูพยาบาลและครูแพทย์ เพื่อให้แพทย์ พยาบาล มิสนมแม่ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานในการปกป้อง การส่งเสริม และการสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้แก่มารดาและทารก ซึ่งเป็นช่วงสำคัญของชีวิตในการสร้างความผูกพันระหว่างมารดาและทารก เป็นรากฐานของการเติบโตของทารกไปเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีศักยภาพขั้นสูงในการรับรู้และการควบคุมอารมณ์ ช่วยให้ดำเนินชีวิตไปในทางสร้างสรรค์อย่างมีความสุข และเป็นคนดีของแผ่นดิน

ศาสตราจารย์ ดร. วิณา จีระแพทย์

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ. เกรียงศักดิ์ จีระแพทย์

ส่วนที่ 1

นโยบายและการบริหารจัดการ
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

03

• หน้า 41-53

กฎหมายและสวัสดิการการเลี้ยงลูก
ด้วยนมแม่ในสถานประกอบการ

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลาคลอดและการได้รับค่าจ้าง
พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน
ระเบียบข้าราชการว่าด้วยการลาคลอดบุตรและการได้
รับเงินเดือน
เงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
พระราชบัญญัติประกันสังคม
การยกเว้นภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับการคลอดบุตร
การจัดสวัสดิการสิ่งแวดล้อม “มุนนมแม่” ในสถาน
ประกอบกิจการ
การให้คำปรึกษามารดาและการจัดการสิ่งแวดล้อม
เพื่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่บนสิทธิที่พึงได้รับ
ตามกฎหมาย

04

• หน้า 54-61

มาตรการป้องกันการกจากอาหาร
ทดแทนนมแม่

หลักเกณฑ์สากลว่าด้วยการตลาดอาหารทดแทนนมแม่
พ.ร.บ. ควบคุมการส่งเสริมการตลาดอาหารสำหรับทารก
และเด็กเล็ก
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บุคลากรทางสุขภาพ
พึงตระหนัก

01

• หน้า 1-25

กลยุทธ์การดูแลที่เน้นทีมเพื่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์และความสำคัญของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
ประโยชน์ต่อทารกและมารดาในระยะสั้นและระยะยาว
ประเด็นด้านเศรษฐศาสตร์สุขภาพ
อุปสรรคของการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว
โมเดลการดูแลที่เน้นทีม (the team-based model)
ต่อผลลัพธ์ในการจัดบริการนมแม่

02

• หน้า 26-40

บันได 10 ขั้นสู่ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ฉบับปรับปรุง 2018)

เป้าหมายและหลักฐานเชิงประจักษ์ของบันได 10 ขั้น
ขั้นตอนการบริหารจัดการบริการแบบต่อเนื่อง ในการปกป้อง ส่งเสริม และสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
แนวปฏิบัติและเกณฑ์มาตรฐานสากล “บันได 10 ขั้น”

05

• หน้า 62-71

แนวปฏิบัติการยอมรับการเลี้ยงทารกด้วยนมผสม

เหตุผลทางการแพทย์ที่ยอมรับได้ในการให้นมผสมแก่ทารก
ภาวะด้านทารก ภาวะด้านมารดา
บทบาทของบุคลากรและเทคนิคการให้คำปรึกษาการใช้นมผสม
แนวปฏิบัติการให้นมผสมในสถานการณ์ฉุกเฉิน
การกระตุ้นการสร้างน้ำนมใหม่หลังหยุดให้นมแม่ (relactation)

ส่วนที่ 2

ทฤษฎีสู่การปฏิบัติทางคลินิกขั้นพื้นฐาน

07

• หน้า 99-126

**แนวปฏิบัติการปกป้อง ส่งเสริม และสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
ระยะตั้งครรภ์ ระยะหลังคลอด และเมื่อกลับบ้าน**

แนวปฏิบัติในระยะตั้งครรภ์เพื่อสนับสนุนการให้นมแม่ ไตรมาสที่ 1-2-3

การสนับสนุนในระยะหลังคลอดและทารกอยู่ในโรงพยาบาล
การดูแลแบบเนื้อแนบเนื้อ (ขั้นตอนการปฏิบัติและข้อพึงระวัง)
หลักการจัดบริการขั้นพื้นฐานและการประเมิน LATCH

การสนับสนุนหลังจากออกจากโรงพยาบาล
ประเภทของแหล่งสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่บ้าน และนวัตกรรมเทคโนโลยีเครือข่ายออนไลน์

06

• หน้า 72-98

วิทยาการก้าวหน้าของกายวิภาค และสรีรวิทยาเต้านม และกลไกการดูดนมแม่

โครงสร้างของเต้านมระยะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
ขนาดและรูปร่างของเต้านมในระยะต่าง ๆ
ทฤษฎีของกลไกและกระบวนการสร้างน้ำนม
ส่วนประกอบและการเปลี่ยนแปลงของน้ำนมแม่
องค์ความรู้เกี่ยวกับกลไกการดูดนม

08

• หน้า 127-151

การดูดนมจากเต้า การบีบเก็บนมแม่ และการนำไปใช้เลี้ยงทารก

ทำในการให้นมแม่และการนำทารกเข้าเต้า: การจับหัวนมและลานหัวนม ทำอุ้ม
พื้นฐานในการให้นมแม่สำหรับทารกเดี่ยวและทารกแฝด
เทคนิคการบีบด้วยมือ การบีบด้วยเครื่องและคำแนะนำเพื่อการบีบนมที่ถูกต้อง
ข้อปฏิบัติในการเก็บน้ำนมแม่และการนำน้ำนมแช่แข็งมาใช้อย่างปลอดภัย

ส่วนที่ 3

ทฤษฎีสู่การปฏิบัติขั้นสูงทางคลินิก

10

• หน้า 193-220

**การจัดการปัญหาที่พบบ่อยในการก
ที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่**

ทารกได้รับนมแม่ไม่พอ

การปฏิเสธนมจากเต้า

ภาวะล้นถูกยึด

ภาวะตัวเหลืองที่สัมพันธ์กับการให้นมแม่

การถ่ายอุจจาระบ่อย

การไม่ถ่ายอุจจาระทุกวัน

ทารกนอนมาก

ทารกร้องกวน: fussy baby

การแพ้โปรตีนจากอาหารในน้ำนมแม่

11

• หน้า 221-238

**การปฏิบัติเพื่อให้ทารก
เกิดก่อนกำหนดได้รับนมแม่**

ผลกระทบของการงดนมนาน

วิธีการป้อนนมแม่แก่ทารกเกิดก่อนกำหนด: ป้อนทาง
หลอดให้นมและการให้ยาเพิ่มการบีบรัดของลำไส้
การป้อนด้วยช้อนและด้วยถ้วย และการให้ดูนม
จากเต้าการเสริมสารอาหารในนมแม่ (breast milk
fortification)

แนวทางการติดตามและการปรับนมที่เหมาะสม

การให้คำแนะนำและการประเมินมารดาและทารก:
ก่อนกลับบ้าน และหลังออกจากโรงพยาบาล

09

• หน้า 152-192

การจัดการปัญหาที่พบบ่อยในมารดาที่เลี้ยงลูก ด้วยนมแม่

ปัญหาทางสรีรวิทยาของห้วนม: การประเมินและแก้ปัญหาของห้วนมเล็ก สิ้น
บอด บวม ใหญ่ ยาว

ภาวะห้วนมเจ็บ และ/หรือ เต้านมเจ็บปวด: ภาวะคัดเต้านม ห้วนมเป็นแผล
ภาวะภูมิแพ้ที่ห้วนม จุดขาวที่ห้วนม เชื้อราของห้วนมและลานห้วนม
หลอดเลือดที่ห้วนมบีบเกร็ง Raynaud's phenomenon Mammary
constrict syndrome ท่อน้ำนมถูกอุดกั้น เต้านมอักเสบ การอักเสบ
ใต้ลานห้วนม ผีที่เต้านม การอักเสบต่อมไขมันที่ลานห้วนม

น้ำนมมีเลือดปน

12

• หน้า 239-259

แนวปฏิบัติการระบายและการหยุดการสร้างน้ำนม

ภาวะน้ำมน้อยและการให้ยาสร้างน้ำนม

ภาวะน้ำนมมาก

การบีบอัดเต้านม (breast compression)

การยับยั้งการสร้างน้ำนม และการหย่านม

อาหารเสริมสำหรับทารก

ส่วนที่ 4

สถาปัตยกรรมและทางเลือกเพื่อเพิ่มผลลัพธ์
แห่งความสำเร็จ

13

• หน้า 260-287

การออกแบบสถาปัตยกรรม
เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

สถาปัตยกรรมการออกแบบพื้นที่ส่งเสริมการเลี้ยงลูก
ด้วยนมแม่ในโรงพยาบาล: หอผู้ป่วยทารกแรกเกิด
หอมารดาหลังคลอด

สถาปัตยกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัว
ในการปฏิบัติการพยาบาล

แนวคิดการออกแบบห้องหรือมุมนมแม่

แนวคิดการออกแบบคลินิกนมแม่

14

• หน้า 288-311

ธนาคารนมแม่

แนวคิดของการจัดตั้งธนาคารนมแม่

การจัดลำดับความสำคัญของทารกที่รับนมแม่บริจาค

ประโยชน์และข้อเสียของนมแม่บริจาค

การสรรหาผู้บริจาคนมแม่

กระบวนการเตรียมนมแม่บริจาค

ขั้นตอนการจัดการของธนาคารนมแม่

หลักจริยธรรมนมแม่บริจาค: การให้ข้อมูลและการขอรับ
ความยินยอมจากผู้บริจาคและครอบครัวทารกที่จะรับ
น้ำนมแม่บริจาค

ดัชนี

• หน้า 312-316